

Zadeva: Bolezen modrikastega jezika – kaj moramo vedeti?

Modrikasti jezik je bolezen, ki lahko povzroči velike ekonomske izgube v živinoreji, predvsem pri ovcah. Čeprav bolezen ne ogroža ljudi (ni zoonoza), je pomembno, da ob pojavu sumljivih znakov rejci ukrepate hitro in učinkovito. Preprečevanje preko cepljenja in zmanjševanje stika z mušicami sta trenutno najbolj učinkovita načina za obvladovanje bolezni.

Kdo lahko zboli?

- **Ovce**, so najbolj občutljive na klinične znake bolezni.
- **Govedo**, ki pogosto ne kaže simptomov, je lahko **rezervoar virusa**.
- **Koze** in drugi prežvekovalci (npr. srnjad, jelenjad) lahko prav tako nosijo virus, običajno brez kliničnih znakov.

Kako se bolezen prenaša?

Vir: internet

Virus modrikastega jezika se **ne prenaša neposredno med živalmi**. Glavni prenašalci so **mušice** iz rodu *Culicoides*, ki s krvjo prenašajo virus iz okužene živali na zdravo. Prenašanje bolezni je sezonsko povezano – največja aktivnost mušic je v toplejših mesecih (pozno spomladi do zgodnje jeseni). Virus se lahko v zimskem obdobju ohrani v nekaterih vrstah mušic ali okuženih gostiteljih.

- **Temperatura**: Optimalna za razvoj in aktivnost mušic je običajno med 15 °C in 30 °C. Pri temperaturah pod 10 °C ali nad 35 °C se aktivnost mušic zmanjša.
- **Vlaga**: Vlažno okolje spodbuja razvoj ličink mušic v tleh (na vlažnih, muljastih mestih, blizu stoječe vode).
- **Veter**: Močan veter lahko zmanjša aktivnost mušic, ker jih raznaša in preprečuje usmerjeno letenje.

Znaki bolezni

Simptomi so najizrazitejši pri **ovcah** in vključujejo:

- povišana telesna temperatura,
- sluznični izcedek iz nosu in oči,
- otekanje jezika, rdečina okrog nosu, gobca in vek,
- modrikasto obarvan,
- razjede v ustni votlini,
- povečana slinavost,
- težave pri hoji, šepanje,
- zmanjšan apetit, hujšanje,
- težave z dihanjem,
- splavi pri bregjih živalih.

Vir: internet

Govedo pogosto nima znakov, lahko pa kaže:

- povišana telesna temperatura,
- sluznični izcedek,
- otekanje in rdečina na obrazu, ustnicah, nosu
- razjede,
- povečana slinavost,
- otekanje nog in sklepov,
- kašelj in težko dihanje,
- upad mlečne proizvodnje,
- zmerna šepavost.

Vir: internet

Zdravljenje

Za virus modrikastega jezika ni specifičnega zdravila.

Zdravljenje je simptomatsko:

- protivnetna in protibolečinska terapija,
- podpora z elektroliti in tekočinami,
- preprečevanje sekundarnih bakterijskih okužb z antibiotiki.

Bolezen lahko vodi v pogin živali, predvsem pri ovcah. Vendar pa večina okuženih živali ob ustrezni oskrbi preboli bolezen.

Preventiva in nadzor so ključni za obvladovanje bolezni:

1. Cepljenje:

- Na območjih, kjer se bolezen pojavlja, je cepljenje najpomembnejši ukrep.
- Obstajajo različna cepiva za različne serotipe virusa (virus ima več oblik).

2. Nadzor nad prenašalci:

- Uporaba insekticidov in repelentov za zmanjšanje števila mušic.
- **Seznam insekticidov oziroma repelentov** za uporabo v veterinarski medicini:

a. NEOPRINIL, kožni poliv, raztopina za govedo

- Izdaja na recept
- Pakiranje v plastenkah po 1 liter
- *Karenca:*
 - meso in organi: 15 dni
 - mleko: ni karence

b. BUTOX Protect, kožni poliv za govedo in ovce

- Izdaja na recept
- Pakiranje v plastenkah po 250 mililitrov ali 1 liter
- *Karenca pri govedu:*
 - meso in organi: 18 dni
 - mleko: ni karence
- *Karenca pri ovcah:*
 - meso in organi: 1 dan
 - mleko: 12 ur

c. DELTANIL, kožni poliv za govedo in ovce

- Izdaja na recept
- Pakiranje v plastenkah po 500 mililitrov
- *Karenca pri govedu:*
 - meso in organi: 17 dni
 - mleko: ni karence
- *Karenca pri ovcah:*

- meso in organi: 35 dni
 - mleko: ni karence
4. Premeščanje živali v hleve v času največje aktivnosti mušic (zjutraj in zvečer).
 5. Hlev: mreže, ventilatorji.

Uvoz in premiki živali:

- Preverjanje zdravstvenega stanja ob uvozu/premeščanju živali.
- Pogoji za premike dovzetnih živali so določeni v Delegirani uredbi 2020/688/EU in v Delegirani uredbi 2020/689/EU.
- Več o premikih s klikom na link: <https://www.gov.si teme/bolezen-modrikastega-jezika/>

Biovarnostni ukrepi

- Preprečevanje okužb prek vektorjev (mušic rodu Culicoides) (zaščita živali pred piki mušic, izogibanje paši v obdobjih največje aktivnosti vektorjev,...).
- Redno spremljanje zdravstvenega stanja živali.
- Higiena in sanitarni ukrepi (redno čiščenje in dezinfekcija hlevov, opreme in prevoznih sredstev, odstranjevanje gnoja in blata, kjer se lahko zadržujejo vektorji, uporaba zaščitne obleke in rokavic pri ravnanju z bolnimi živalmi,...).
- Hitro odkrivanje in izolacija okuženih živali.
- Sodelovanje z veterinarsko službo.
- Nadzor nad premiki živali.

Pripravila:

Anja Mežan, specialist za živinorejo